

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

<p>Predplatná cena: Na celý rok — — 4 koruny — hal. Na pol roka — — 2 „ — „ Na štvrt roka — — 1 „ — „ <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Zodpovedný redaktor: Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník. Majiteľ a vydavateľ: JÁN MOLNÁR.</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo: Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám. <i>sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do denných ohlasy a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa nazpáť nedávajú.</i></p>
---	---	---

Katolícka Ľudová Jednota.

Správa Katolíckej Ľudovej Jednoty vydržovala 25. júna riadne zasadnutie a složila počet zo svojho účinkovania, aké vyvinula po všetkých stranách krajiny v prvej polovici bežiacieho roku. Zpráva podaná v tomto zasadnutí a veľké úspechy, aké dosiahla Katolícka Ľudová Jednota v tomto polroku a vôbec počas jej jestvovania, zaslúžia v každom ohľade, aby sme sa s touto záležitosťou zaoberali, keď aj len v krátkosti, na prvom mieste.

Zástave Katolíckej Ľudovej Jednoty sľúbilo posiaľ vernosť 200.659 odhodlaných a verných katolíkov. Podobného úspechu zriedka dosiahne organizácia akéhokoľvek druhu a najmä organizácia katolícka! Myšlienku sdružovania sa rozličným spôsobom snažili sa posiaľ do života uviesť naši vodcovia. Snahy tieto, ačpráve najslabšie, nevedly k očakávaným úspechom. Katolícka Ľudová Jednota konečne je tá pevná organizácia, ktorá veriacich katolíkov, bez rozdielu rodu, jazyka a stavu, spája v jeden tábor ku obrane náboženstva, ku práci kultúrálnej a ku ochrane právnych a hospodárskych záujmov malých Indí, teda pospolitého ľudu. Moderným verejným požiadavkám času zodpovednou modernou zbraňou bojujúca organizácia je Katolícka Ľudová Jednota, jejž cieľom a hlavnou úlohou je: poučovanie ľudu o aktuálnych cirkevných, hospodárskych, sociálnych, vedeckých otázkach, v reči obecnosti srozumiteľnej a tým spôsobom, utvorenie sjednotenej verejnej mienky kresťanskej ku zabezpečeniu vplyvu katolíckej cirkvi v celom obore verejného života.

Veď keď dakedy včul je už svrchovaný čas, aby každý katolík precítnul. Čo aj vidíme, keď okolo seba pohliadneme? Vidíme, že protestantizmus je teraz intolerantnejší, ako barkedy za predošlej doby. Vidíme, že freimaureri intenzívnu propagandu prevádzajú teraz, aby cirkevno-politické otázky znovu prišli na denný poriadok.

Židovská tlač, táto hrozitánska veľmoc, dušu pospolitého ľudu včul viacej hubí a otravuje, ako volakedy. Červená socialdemokracia z veľkých miest hrne sa do dedín. V stoličných shromaždeniach vykrikujú, aby prevedená bola sekularizácia cirkevných majetkov. Z politického dejišťa, nadutý zaslepenec, dla jeho remesla zákonodarca, opovažuje sa vyhrážať, že on zaškrtí klerikalizmus a vykrúti mu krky. Pod klerikalizmom rozumie katolíkov.

Či ešte viacej príčin treba, aby každý katolík nahliadol, že uderila už posledná hodina, aby katolíci organizovali a spojili sa v jednom neodolateľne pevnom tábore? Tento pevný tábor je: Katolícka Ľudová Jednota!

Koľko členov má Katolícka Ľudová Jednota?

Do 1. júna tohoto roku prihlásilo sa ku Katolíckej Ľudovej Jednote 200.659 členov. Z týchto sú maďarského jazyka 123.551, nemeckého jazyka 42.820, Slovákov 31.116, Horvátov a Bunevácov 3172. — Roku 1908. 31. decembra mala Katolícka Jednota členov súhrnom 140.469. Z týchto bolo maďarského jazyka 86.005, nemeckého jazyka 25.030, Slovákov 27.114, Horvátov a Bunevácov 2320. V prvej polovici tohoto roku pririastlo teda 60.210 čle-

nov. Do prvého júna 1909. zvýšil sa nasledovne počet členov o 43 %. Títo členovia bývajú na 2555 miestach a na 1960 miestach nachodí sa všade vyše 20 členov. Tento obrovský počet členov možno bolo dosiahnuť len neustálym namáhaním, v ktorom záleží

Práca organizácie Jednoty.

Správa Katolíckej L'udovej Jednoty v prvých 5. mesiacoch tohoto roku vydržiavala **1350 shromaždení**. Krom toho vydržiavaly sa shromaždenia alebo porady každý týždeň, každé dva týždne alebo mesačne v jednotlivých miestnych organizáciach. Diecezánské, na územie celého biskupstva vzťahujúce sa porady vydržiavaly sa v Szatmáre, vo Veszpréme, v Baňskej Bystrici a v Szabadke. Stoličné, totiž na územie celej stolice vzťahujúce sa porady boli v mestách: Csongrád, Szolnok, Battonya, Trencsén a Sopron. Prítom ešte vydržiavaly sa agitacionálne nedele, a síce dve krajinské a deväť v jednotlivých biskupstvách, vlastne na území jednotlivých stolíc. Zasadnutia vydržiavaly: Správa 1; spravujúca rada 11; z 12 členov pozostávajúca odborná trieda tlače mala 7 zasadnutí; 26 členov počítajúci agitacionálny výbor mal 7 zasadnutí a výbor právobrany mal dve zasadnutia. Kancelária Stredišťa ale vybavila 9833 záležitostí. Účinkovanie a práce správy Katolíckej Jednoty týmto však neni sú ešte vyčerpané. Cieľom Jednoty je vyučovať ľud vo všetkom, čo mu je potrebné a osožné. Aby sa tento šlachetný cieľ dosiahol, vydáva správa pre svojich členov zdarma

Sošity poučného obsahu a letáky.

Sošitov najrozmanitejšieho obsahu o otázkach náboženských, sociálnych, hospodárskych vydala správa Jednoty **1,015.000**; letákov k vysvetleniu rozličných otázok vydala **225.000**; agitacionálneho tlačiva vydala **16.800** výtiskov. Kresťanskú osvetu rozširovala teda Katolícka Jednota v prvých päť mesiacoch tohoto roku tlačivom v obrovskom počte **1,256.800**, **jedon million dvesto päťdesiatšest' tisíc osemsto výtiskov**. **Toto tlačivo poučného a zvlášte osožného obsahu dostali členovia Jednoty zdarma ako príslušnosť za 1 korunu členovského poplatku.**

Za zvláštnu úlohu pokladá si Katolícka Ludová

Jednota obranú práv ľudu a v prvom rade svojich členov a preto v Stredišti sriadená je.

L'udová Kancelária.

Ku obráne právnych a cieľom vybavovania pravotných záležitostí vyvolený je zo 14 členov pozostávajúci právny výbor, ktorému po boku stále pracujú dvaja pravotári s dvomi pomocníkmi. Vo vidieku, po rozličných stranách krajny na **120** miestach **139** pravotárov členom Jednoty zdarma uddeluje radu vo všetkých právnych alebo pravotných záležitostiach. Ludová Kancelária Stredišťa vybavila posiaľ **3256** právnych záležitostí. V týchto záležitostiach osobne obrátilo sa na kanceláriu 510 stránok, zakročené u vrchností potrebné bolo v 235 pádoch a lístovne odbavilo sa 2531 záležitostí.

Zo zprávy akú podáva Katolícka Ludová Jednota o jej účinkovaní do 1. júna, teda behom päť mesiacov tohoto roku presvedčí sa môže každý na vlastné oči, že podobnej za ľud bezžistne a blahonosne účinkujúcej organizácie ešte nikdy nebolo v Uhorsku. Toto uznáva katolícky ľud. Bez rozdielu jazyka a stavu, Maďari, Nemci, Slováci, Horváti, Buneváci a najnovšie Rusiaci vstupujú hufne do katolíckej Jednoty. Pod zástavou jej stojí už 200,659 odhodlaných, osvedčených katolíkov a zmužilých bojovníkov. Je to zriedkavá armáda! Oduševňuj Bože neunávených jej vodcov a udel požehnania ťažkým prácam jejích, aby všetkých veriacich čoskoro spojili v jedno stádo, jehož pastier je Kristus.

IX. valné shromaždenie katolíkov Uhorska.

Dľa rozhodnutia *Krajinskej Jednoty Katolíckych Spolkov*, ako riaditeľstva valných shromaždení katolíkov Uhorska:

IX. valné shromaždenie katolíckeho 29., 30. a 31. augusta vydržiava sa v Segedíne.

Valné shromaždenie toto pozostávať bude z troch verejných zasadnutí, z účinkovania troch odborných tried a z rozličných slávností.

Slávnostné Veni Sancte bude 29. augusta v kostole vnútorného mesta. Potom nasleduje zasadnutie eucharistického kongressu a Katolíckej Ludovej Jednoty.

Prvé slávnostné zahájajúce zasadnutie vydr-

žiavané bude vo veľkom šiatre, aký k tomuto cieľu postavia v Novom Segedíne, tu budú aj iné verejné zasadnutia.

Krom zahájajúcich a shromaždenie zaključúcich rečí prednášky vo verejných zasadnutiach znejú o nasledujúcich predmetoch:

Pravé zásady prevádzania kresťanskej lásky k bližnému. — Pápežstvo a naša vlasť. — Kresťanské základné zásady vysluhovania pravdy. — Socialdemokracia ako svetový náhľad a jej výhľady v Uhorsku. — Agrárny socializmus. — Zastavenie prúdu vystahovania. — Viera a veda. — To je pravý liberalizmus! — Všeobecná kresťanská koalícia. — Oprávnenosť katolíckych pohybov.

V odborných triedach pojednávajú sa budú predmety vierobrany, charitatívne, verejnej osvety a socialné. Prednášať sa budú záležitosti, považné na obranu viery, na obranu dietok, záležitosti chudobných a otázky vzťahujúce sa na obranu rodiny a ženského pohlavia. Otázky týkajúce sa školy, voľného vyučovania, vzdelávania ženského pohlavia, kresťanskeho umenia a tlače, priemyselných, obchodných a poľnohospodárskych pohybov, rad-radom prídu k pojednávaniu.

Ku veľkoleposti katolíckeho valného shromaždenia v Segedíne v nemalej miere prispievajú dve cirkevné slávnosti. Prvá takáto slávnosť bude eucharistická processia, ktorá sa odbavuje v nedeľu večer. Druhá veľkolepá slávnosť odbavovať sa bude v útorok ráno ku cti preblahoslavenej Panny Marie. Pamiatka tohoto valného shromaždenia totiž zvečnená má byť v Segedíne. V zahrade nového kostola sv. Róchusa stavajú veľkolepú sochu blahoslavenej Panny Marie, Patrónky Uhorska. Túto sochu posvätia slávnostne z príležitosti valného shromaždenia katolíkov Uhorska. Prípravy ku tejto slávnosti robí mariánska kongregácia v Segedíne.

Príhlasy ku valnému shromaždeniu prijíma, členovské karty a odznaky vystavuje a všetky na valné shromaždenie považné vážnejšie záležitosti vybavuje Stredisko Krajinskej Jednoty Katolíckych Spolkov v Budapešti (IV., Františkánsky plac, číslo 7). V otázkach vzťahujúcich sa na ubytovanie, na cirkevné a iné slávnosti vysvetlenie dáva osobitný výbor, ktorý k tomuto cieľu otvoril miestnosti v katolíckom kruhu v Segedíne.

Programm a vyzvania ku valnému shromaždeniu rozpošlú sa tieto dni po všetkých obciach Uhorska. *Členovská karta ku valnému shromaždeniu stojí aj tohoto roku 5 korún.* Táto karta oprávňuje ku každému zasadnutiu valného shromaždenia, ku sedisku pri zasadnutiach a ku ročnej knihe shromaždenia. Jako vstupné platia 1 korunu všetci, čo na shromaždení účasť berú, vynímajúc tých, čo si zadovážia 5-korunové členovské karty.

IX. valné shromaždenie katolíkov Uhorska vydržiava sa v Segedíne. Toto ale nech nehatí horlivých katolíkov Hornouhorska, aby čo možno v najväčšom počte súčasťnili sa v tomto shromaždení. Treba svetu ukázať, že sme katolíci! Príde čas zaiste že valné shromaždenie katolíkov Uhorska vydržiavané bude aj v daktorom meste Horniakov. Daj to Pán Boh!

Porada katolíckej ľudovej Jednoty v Ungváre.

Katolícka ľudová Jednota v severných krajoch Uhorska rozvinula zástavu 24. júna V tento deň vydržiavaná bola v Ungváre porada katolíckej Jednoty za prítomnosti tak početného obecnstva že to oprávnenú pozornosť vzbudí v najširších vrstvách ľudu. Na čelo katolíckej organizácie postavil sa tu sám osvietený pán biskup grécko katolícky ungvársky jeho excellencia, skutočný vnútorný tajný radca Julius *Firczák*. Duchovenstvo rímsko a grécko katolícke z celej stolice ungskej dostavilo sa ku porade v úplnom počte. Príšli ale aj zo susedných krajov premnohí duchovní a učitelia. Nalada všestrannej oduševnenosti aká panovala v tomto shromaždení, zárukou je toho, že všetci prítomní s úplnou oddanosťou dajú sa do práce rozširovania Jednoty. Duchovenstvo i najchudobnejších krajov stolice ungskej presvedčené je o tom, že katolícku Jednotu utvoriť treba predevšetkým vo vrstvách chudobného ľudu ku obrane jeho mravných a hmotných zaujmov.

O porade tejto podávame nasledujúcu zprávu.

Zo stredišťa katolíckej Jednoty príšli: Mikuláš *Zboray* podpredseda, dr. Alexander *Ernszt*, hlavný správca Jednoty, hlavný tajomník Štefan *Haller*, členovia spravujúcej rady, pápežský

praelát Ján *Molnár*, Štefan *Friedreich* a Béla *Túri*. Členov strediska prijal v pohostinnom paláci svojom osvietený pán biskup Julius *Firczák*. Z biskupského palácu aj spolu vtiahli do stoličného domu, kde vo veľkej dvorane porada vydržiavaná bola.

Z ohromného počtu ku porade shromaždených uvádzame len nasledujúcich:

Eugen *Lőrinczy* podžupan, Béla *Bánóczy* hlavný notár, Teodor *Mutyaserko* kanonik, Michal *Balogh*, miestodržiteľ biskupský, dr. *Vazul Hadzsega* g. k. archidiakon stolice ungskej, *Aladár Romanecz* dekan, dr. *Simon Szabó* profesor bohoslovie, *Augustín Volosin* profesor praeparandie, *Viktor Krafcsik*, *Kornél Zombory*, *Štefan Nehrebeczky*, *Augustin Szluk*, *Michal Zloczky*, *Edvard Leinér*, *Franc Rákóczy*, dr. *Géza Lukács* pravotár, dr. *Béla Novák* pravotár, *Ernest Suba* notár sv. stolice, *Adam Prámer* dekan, *Štefan Dudinszky* profesor praeparandie, *Jozef Kominszky*, *Elek Duliskovits*, *Géza Vargha*, *Alexander Kimák* dekán, *Ervin Dudinszky*, *Konstant Pura*, *Viktor Popovich*, *Iván Dudinszky*, *Georg Suba*, *Michal Jaczkovics*, *Štefan Štefanovszky*, *Michal Szabados*, *Ján Jakovics*, *Michal Somlyay*, *Demeter Mekes*, *Jozef Benkő*, *Pavel Gasparik*, *Jozef Fialkovszky*, *Pavel Horatius*, dr. *Nestor Romzsa*, *Ondrej Babsinszky*, *Iván Bacsinszky*, *Julius Király*, *Ján Andrejezo*, dr. *Alexander Fiehbiger* profesor, *Peter Geber*, *Mikuláš Antal* a mnohí iní.

Julius Firczák, skutočný vnútorný tajný radca a g. k. biskup ungvársky zahájil poradu rečou v ktorej povedal: shromaždili sme sa ku pojednávaniu predmetu najväčšej vážnosti. Ku obrane nášeho, viere a vlasti svojej oddaného ľudu utvoriť musíme pevný štýt, aby pod jeho ochranou, v obklúčujúcich ho zo všetkých strán nebezpečenstvách, v pokoji pracovať mohol na vývine mravného a hmotného blaha svojho. Štýt tento ostatne ani netreba už utvoriť. Jestvuje on už v Jednote Katolíckeho Ľudu. Ustanovizeň túto treba len i na náš ľud rozprestrieť. Toto je našou úlohou a o prostriedkoch tohoto rozšírenia Jednoty chceme sa dnes radiť.

Po hlbokej úvahe a náležitom preskúmaní statútov a doterajšieho účinkovania katolíckej Jednoty prišiel som k tomu presvedčeniu, že katolícka Jednota je tá organizácia v nejžto sila sjednotených katolíkov Uhorska, pri riešení najvitečnejších úloh uplatniť sa môže. Ciele katolíckej ľudovej Jednoty opísané sú v 2 bode jej statútov. Není medzi týmito cieľami ani jedného, za ktorý by s oduševnenosťou každý

kreštan nemal pracovať; není ani jedného, ktorý by daakú nespravodlivosť obsahoval proti inoveriacim, není ani jedného, ktorý by ku pomste alebo do boja vyzýval. Kulturalné, socialné vzdelávanie, napomáhanie, vedenie ľudu ale sú také úlohy, ktoré čím lepšie plniť vieme prostriedkami katolíckej Jednoty, tým viacej osožíme krajne, ľudu a cirkve.

Keď ku tak vážnej práci a tak vznešeným cieľom sdružujeme sa, nikto nás za to haníť nemôže. V spojení väziacu silu a v množstve nachodiacu sa energiu cestou katolíckej Jednoty postavme v službu katolíckej myšlienky. Nešanujme unovanie keď našemu ľudu osožiť môžeme. Dajme sa do práce verne tým úpravám Jednoty aké účinkovanie naše označia, spojme sa s touto organizáciou v jejžto vznešené povolanie verím a verejné ho vyznávam. Obecenstvo ktoré veľkú dvoranu do posledného miesta vyplnilo na zahájenú reč odpovedalo hlučnými ováciami, ktoré keď po viacej minútách utíchly:

Dr. *Alexander Ermszt* hlavný spravca Jednoty vysvetlil doterajšie účinkovanie katolíckej Jednoty sodpovedne cieľu prímeranému jej programu. Poukázal spolu i na tie veľké úspechy aké Jednota posiaľ dosiahla. Spomenul úzke spojenie v akom stojí Stredisko ku organizáciám vídieckym. Poukázal na tú okolnosť, že Jednota vstupuje prítomne do takých krajov, že spisy svoje zas v novej, totiž v rusniackej reči bude musieť vydávať. Katolícka Jednota doteraz už v štyroch rečiach vydáva spisy a jestli sa ku nej z týchto krajov 5 do 6 tisíc členov prihlási, poskytne im v jejích materienskej reči toisté ako iným. Konečne predostrel návrh aby v týchto krajoch agitacionálna nedela vydržiavaná bola 18. júla.

Štefan Haller hlavný sekretár vysvetloval potom ciele katolíckej Jednoty. Rozložil ako vytisajú nepriateli kreštanstva najsvätejšie práva naše z dejísta verejného života ako rúcajú základy verejného poriadku. Jakubini rozličného druhu zdvíhajú proti nám hlavy zo všetkých strán. Vystupujú proti nám v sriadených táboroch, treba sa preto aj nám sriaďovať a organizovať. Sriaďovať treba sa nám v takom tábore, v ktorom katolík každej reči najde svoje miesto. Konečne vysvetlil ako účinkuje katolícka Jednota za pospolitý ľud, ako práva a výhody zabezpečuje svojim členom.

Ján Molnár pápežský praelát pozdvihol sa potom k slovu a poukázal na nasledovania hodný príklad nemeckých katolíkov. Nemeckí katolíci utvorili si pred rokmi tiež takú ľudovú Jednotu ako teraz my máme. O nemeckej katolíckej Jednote to povedali jej nepriateli, že sa v spore nachodí s arcipastiermi Nemecka. Túto pomluvu skvele podvrátil kardinál a arcibiskup mesta Köln. O katolíckej Jednote v Uhorsku podobného nikto nemôže povedať; dokázal to najskvelejšie svojím vznešeným príkladom jeho excellencia osvietený pán biskup, keď sám do ruky vzal sriadenie tejto porady. Dokázal týmto spolu ak veľmi sa stará o svojich veriacich. Rečník vysvetlil ďalej ak veľké nebezpečenie hrozí prítomne celej spoločnosti ľudskej, jednotlivcom zarovnak ako celým rodinám. Jednotlivci v jejích lahostajnosti nedbajú teraz na Boha. Nemyslia na Boha ani toľko ako nekdy starí pohani. Toto nebezpečenie hrozí dnes nielen intelligencii lež i samému ľudu pospolitému. Proti tomuto bojovať povolaná je katolícka ľudová Jednota. Najväčšie nebezpečenie aké hrozí rodinám v tom záleží, že štáty zapierajú sviatosť a nerozlučiteľnosť stavu manželského. Ku obrane stavu manželského zarovnak utvorená je katolícka ľudová Jednota. V samej veľkej spoločnosti ľudskej zas spatrujeme nepokoj po všetkých stranách. Jedna vrstva ľudí dvíha sa proti druhej. Povoláním katolíckej Jednoty je spájať rôzne vrstvy ľudskej spoločnosti. Katolícka Jednota je teda veľké pozhnanie pre pokolenie ľudské. Aby ale katolícka Jednota zaslúženého rozkvetu dosiahla, to závisí v prvom rade od velebného duchovenstva. Spojené je to síce s nemalou pracou, poskytne ale tým čistejšieho potešenia a tým väčšieho osohu pospolitému ľudu.

Mikuláš Zboray na žiadosť porady pozdvihúc sa k slovu povedal: Po viacej stranách bral som už účasť v rozličných poradách. Niekde som slyšal, aby sme nepodnecovali ľud, inde som zas počul aby sme sa neorganizovali s tak veľkým hlukom. Tu nachodíme sa na stoličnom dome a ako badám vidia nás tu radi. Vďaka vyslovujem za to stoličným pánom. Neprišli sme bojovať, lež aby sme dokumentovali že žijeme a že žiť chceme aj v budúcnosti. Kto nás napáda? Snáď vrchnosti alebo vojsko? Nie tí nás napádajú. Prečo by nás napádali? Napá-

dajú nás snáď inoverci? Tu najviac až len o slachetnom súbehu môžeme hovoriť. Tí čo nás napádajú nechodia sa v našich vlastných radoch. Volajú sa oni «dobrí katolíci.» (Hlučný potlesk.) Tí vždy hľadajú všeliaké zádrapky aby vyhli práci. My vzdelávame ľud. Katolicizmus predstavuje veľkú silu v Uhorsku. Túto veľkú silu chceme vyúžitkovať. Spoluobčanov poučiť chceme ako našich bratov, chceme ich vzdelávať a napomáhať. Kto môže mať čo proti tomu? My vyučujeme ľud, dávame mu dobré rady a chránime jeho práva. Toto sú tie veľké previnenia, toto je tá, nebezpečná akcia, ktorou ako Štefan Tisza opovážil sa to povedať, ľudí vháňame do duševného otroctva. Z tejto pomluvy ničeho si nerobíme. Huňadská stolica nalakala sa veľkého pokroku klerikalizmu. Vyhráza sa. Kto sa bojí takého strašidla? Ani sa len nebránime proti nemu, lež ídeme ďalej našou cestou, pred očami majúc tú svätú povinnosť, aby sme milovali a vyučovali ľud. Túto úlohu plniť má zvlášte velebné duchovenstvo a my mu poskytujeme k tomu dostatočných prostriedkov v Jednote katolíckeho Ľudu.

Duchovenstvo a katolícka intelligencia vo Francúzsku hodili ľud za korisť demagogii. Prišli následkom toho o všetko čo mali. V Nemecku duchovenstvo vyhladalo ľud ešte i pri jeho zábavkách, bo vedelo že sa priblíži ku jeho duši. V Nemecku aj pevne stojí katolícky tábor. U nás lavirujú a ochúňajú sa. Intelligencia opustila ľud, stala si na bok. Kdežto dušu máme hľadať aj pod dršou huňou a s ľudom treba sa nám spojiť, keď chceme dosiahnuť veľkých úspechov. *K samostatnosti a neodvislosti treba nám vychovávať ľud, k blahobytu musíme mu pomáhať a sám od seba padne nám do lóna.* Táto idea oduševňovala Rákócziho a Rusniaci nahliadli pravdivosť tejto myšlienky, preto boli aj najzmužilejší jeho bojovníci.

Aj na zástave ľudovej Jednoty stojí napísané: «Výchova neodvislého, samostatného ľudu pravdami kresťanskými a laskou».

Hlučné ovácie ozývaly sa po tejto reči za viacej minút.

Konečne Michal Balog praepost pozdvihol sa k slovu a predniesol, že arcipastier munkáčskeho biskupstva už od časov millenarných slávností neustále pracuje na tom, aby pomohol

ľudu rusniackému. Tento šlachetný cieľ vede veľkodušného arcipastiera tohoto keď vydal heslo k utvoreniu katolíckej ľudovej Jednoty. Arcipastierovi munkáčskeho biskupstva vyslovuje za to vďaka menom duchovenstva a s poďakovaním sa Stredíštu Jednoty za poučné prednášky, slúbil že Rusiaci ako nekdý praporov Rákócziho tak po všetky časy odhodlane a nezvratnou vernosťou držať sa budú zástavy katolíckej ľudovej Jednoty.

Osvietený pán biskup ako predseda vyslovil uzavretie, že agitacionálna nedela na území biskupstva munkáčskeho vydržiavať sa bude 18. júla, po čom keď udelil prítomným biskupské požehnanie, zaklúčil poradu.

Vyučovanie odrastených.

Za starých časov si ľudia mysleli že učiť sa treba len deťom. Máme síce príslovia, «dobrý kňaz sa učí až do smrti» ale to sa ozaj doslovne nasledovalo, lebo že mimo kňaza žiadnemu odrastenému sa netreba učiť.

Pokiaľ sa učenie považovalo za nič iné, ako učiť sa litery poznávať, ich skladať, slabikovať a potom horko-fažko čítať a konečne napamäť naučiť sa niekoľko veršikov, ten starý náhľad mal isté oprávnenie a v skutku ani nikto sa nestaral o to, aby sa aj odrasteným poskytla príležitosť k tomu, aby sa vyučovali. Aj u nás vždy bývala reč len o školkej vyučbe detí. Tak to bolo po obciach a mestách na vonkove, len vo väčších mestách bývaly zariadené prednášky pre odrastených. Od niekoľko rokov započalo sa ale aj u nás myslieť na vyučovanie odrastených, keď ministerstvo orby a gazdovské spolky začali zariaďovať prednášky po obciach pre odrastených a neskoršie boli zariadené aj zimné gazdovské naukobehy pre odrastených, na ktorých tisíci a tisíci učať brali. Vidno bolo teda, že v našom ľude je náchylnosť k učeniu.

Isté je, že v zápase o výživu je potrebné kráčať s časom a to je možné len tak, keď sa vždy učíme, ako ten «dobrý kňaz», o ktorom je reč v tom našom starom príslovi. Nám nie len to treba nahradovať, čo sme zamlady v škole zanedbali, ale nám má aj na tom záležať, aby sme sa zdokonálili v tom, čo vieme a na-

učili sme sa od tých, ktorí dačo lepšie vedia, ako my.

K tomuto vyučovaniu odrastených sú porobené kroky zákonom o ľudovej vyučbe tým, že v ľudových školách dietky od 13. do 15 roku majú sa vyučovať aj v hospodárskych veciach. Teda tu sa už základ urobí, aby sa dieťa privikalo učiť i to, čo mu je potrebné do života. K čomu keď sa naučí, nebude sa mu za nemožné zdať, že učiť pre život je i čítaním možné a tak sa i oni budú priberať k tomu, že si čítanie oblúbia a príučať sa budú k tomu, čo chcjú ešte lepšie vedieť, ako doterajšku vedieť.

Veď pozrime sa len okolo seba a uvidíme, že z cudzozemska dochodia k nám odborní znalci a vedúci robotníci k rozličným podnikom, podobne i pri roľníctve ešte mnoho sa nám treba učiť od cudzozemcov. My vieme pracovať a máme aj vytrvalosť k práci, ale nevieme ju dokonáť. Pozrime sa ku príkladu, na bulharských zahradníkoch, ktorí sa u nás pri niektorých mestách osadzujú a tam na 2—3 jutrách dorábajú tolko zelenín, že nie len vyžijú z toho, ale si i majetok nadobudnú. A ako je to pri zahradníctve, tak je to i pri remeslách.

Našou zvláštnou ulohou je na tom pracovať aby sa vyučovali a vzdelávali i odrasteni. Upozornujeme preto mládež aby nezanadbávala prednášky maukobehov pre odrastených. Kresťanské mládenecké spolky, čítacie kruhy sú všetko prostriedky, ktorými si mládež osvojiť môže tie vedomosti ktoré sú jej k životu potrebné. V kresťanských spolkoch už či čítacích či mládeneckých čítať treba v prvom rade šošity ktoré vidáva a svojim členom zdarma dáva katolícka Jednota. Z týchto spisov sa mladý človek všetkému naučí čo mu je k poriadnej kresťanskej rýžive potrebné. Učiť sa treba cez celý život nadevšetko ale zamlady ho ako to naši starí povedali: čo sa Janko nenaučil to sa Jano nedoučí.

Shromaždenia Jednoty katolíckeho ľudu.

Pofažne zmáhania sa katolíckej Jednoty vydvihnúť treba, že najnovšie katolícke učiteľstvo zaujma sa pochvalne za rozširovanie Jednoty a dáva tomu výrazu aj v shromaždeniach učiteľských spolkov po tento čas vydržievaných. Za učí-

teľským spolkom stolice stolnobeľhadskej nasledoval tieto dni učitelský spolok hornu heveľský v arcibiskupstve jagerskom. V oboch schromaždeniach uzavreli učitelia jednohlasne, že katolícku Jednotu jedonkaždý dľa možnosti rozšírovať bude. Nech toto slúži za nasledovania hodný príklad aj spolkom iných krajov.

Veľké shromaždenia Jednoty vydržiavané boli najnovšie na nasledujúcich miestach.

Mitta (stol. Trencsén). Horľivosťou neunáveného dekana farára Antona *Czeizel* utvorená bola katolícka Jednota v nápadne veľkom shromaždení ľudovom dňa 20. júna. Na shromaždení súčasnilo sa vyše tisíc veriacich. Dekan farár Anton *Czeizel* zahájil shromaždenie zapalistou rečou, po tom krajinský vyslanec okresu *Julius Jánoky-Madocsányi* vysvedoval Jednotu a politické rozpoloženie v jazyku ľudu a spôsobom každému srozumiteľným. Za tým rečnil o katolíckej Jednote krajinský vyslanec *Koloman Brestyenzsky* a veľkou rečou svojou na tolko dojal posluchačstvo, že ako prestal hovoriť hlučným ováciam nebolo konca kraja. O potrebnosti katolíckej organizácie povedal konečne veľmi peknú reč *Alexander Gábryel* farár obce *Trencséntölgyes*. Z inteligencie na shromaždení medzi mnohými inými prítomní boli: *Ján Zamaróczy* hlavný slúžny, *Ladislav Péremy*, *Ján Prekop*, *Jozef Podola*, *Árpád Podola*, učítelia *Piláti* a *Sveboda*, predstavenstvo obce *Mitta* a susedných dedín. Do Jednoty vstúpilo hneď na mieste vyše sto veriacich. Za miestneho správcu vyvolený bol jednohlasne farár *Anton Czeizel*.

Bobot (stol. Trencsén). Utvorenie katolíckej Jednoty v shromaždení 20. júna vydržiavanom. Viacej sto ľudí prišlo k shromaždeniu, ktoré zahájil peknou rečou horľivý farár *Anton Turchyn*. Po zahéjnej reči, srdečne privítal prítomných ablegát okresu *Julius Jánoky-Madocsányi*. O katolíckej Jednote rečnil oduševnene a s veľkým úspechom pochválne známi rečník ľudový, krajinský vyslanec *Koloman Brestyenzsky*. Na shromaždení boli prítomní: *Anton Czeizel* okresný dekan, farári *Jozef Buzna* a *Koloman Tóth*, *Ján Kálnay* bohoslovec, podnotár *Jakubéczy*, organista učiteľ *Mikulay* a mnohí iní. Za miestneho správcu vyvolený je jednohlasne farár *Anton Turchyn*. Do Jednoty vstúpilo 64 členov.

Szepesváralja. Veľká porada v záležitosti katolíckej Jednoty vydržiavaná bola 20. júna. Prítomní boli: *Štefan Zemoncsik* farár a pápežský komorník, *Dr. Pavel Dolyák* spírítuál, *dr. Robert Vaskó* pravotár Jednoty a veľký počet inteligencie. Utvorujúce shromaždenie bude 11. júla. Výhlady sú na veľa členov.

Veľké shromaždenia boli ďalej vydržiavané v obciach a mestách: *Sebeskőröspatak*, *Rakos*, *Csonoplya*, *Komárom-Tarján*, *Szond*, *Villány*, *Majsajakszállás*, *Nagy-Ernye*, *Abaujszántó*, *Győr*, *Sopron*.

Čo nového v Nemecku?

Sotva sa nemecký cisár *Vilhelm* vrátil zo schôdzky s ruským cárom *Mikulášom*, ocestoval do *Cuxhavenu* na závody plachtových lodí na dolnej *Elbe*. Po rozdání odmien na palube lode «*Deutschland*» bola hostina, na ktorej cisár *Vilhelm* dľa svojho zvyku povedal reč, v ktorej učinil dve významné politické osvedčenia. Jedno z nich sa poľahovalo na zahraničnú, druhé na vnútornú politiku Nemecka.

O schôdzke v *Björköve* cisár riekol, že cár *Mikuláš* a on dohodli sa v tom, že ich schôdzku treba považovať za energické utúženie pokoja. Každý národ potrebuje pokoj, aby pod ochranou tohto mohol nemýlene žiť veľkým kultúrnym úloham, vývinu hospodárstva a obchodu. Preto sa vždy budú usilovať, aby pomocou Božou účinkovali za napomoženie a udržanie pokoja, nakoľko to od nich závisí.

O vnútornej politike Nemecka cisár odpovedajúc na reč mešťanostu, riekol, že ešte vždy úfa, že verejný záujem zvíťazí nad záujmami strán, lebo predpokladá, že nikto neprevezme na seba zodpovednosť za zmarenie sa daňovej reformy, ktorá tak z vnútorno-politického, ako i zo zahranično-politického ohľadu je pre vlast potrebná.

Na nemeckom ríšskom sneme totiž pre daňovú reformu viedol sa od istého času veľký parlamentárny boj. Financie nemeckej ríše pre stále vzrastajúce vojenské a sociálno-politické farchy činia potrebným vyrúbenie asi 400 millionov novej dane. Vláda zhotovila zodpovedne tomuto daňovú reformu, v ktorej na daň od dedičtiev 100 millionov präliminovala. Krem toho veľmi veľkú daň vyrubuje reforma na šampaňské, na pivo, na víno, pálenku, dohán, insertovanie v novinách, plynové a elektrické osvetlenie, kávu, čaj, zápalky atď.

Nemecký ríšsky snem minulý týždeň hlasoval nad návrhom o reforme dane od dedičtiev. Ako sa dalo predvídať, návrh ríšsky snem odmietol. Za návrh hlasovalo 187, proti nemu 195 vyslancov. Toto hlasovanie znamená veľkú porážku liberálov a ríšskeho kancelára knieža *Bülowa*, lebo katolícke centrum a konservatívi priviedli ku pádu najpodstatnejšiu časť daňovej reformy.

Ešte není isté, že také konsekvencie si stiahne vláda z výsledku tohoto hlasovania. Na to nateraz nikto nemyslí, že by ríšsky snem bol rozpustený, ríšsky kancelár knieža *Bülow* ale vzdal sa už úradu.

Rozpoloženie v Turecku.

Turecko zase stojí na prahu vážnych udalostí. Záležitosť ostrova *Kréty* sa stále väčšmi zamotáva. Albánci sa vzbúrili a udajne porazili čaty proti nim vyslaného bašu *Dšavida*. Vláda sa bojí zvlášte udalostí v *Albánii* a *Mácedonii* a jej pozornosť je obrátená na *Saloniky*, kde býva tíónu pozbavený sultán *Abdul-Hamid*, lebo *Abdul-Hamid* má veľa prívržencov.

Kreštania kupujte len u kreštanov!

O rozpoležení v Turecku svedčia nasledujúce zprávy:

Záležitosť ostrova Kréty vlastne ešte neni ani aktuálnou, ale jej účinok sa už zjavuje v Macedonii, kde grécke bandy garazdujú a kde badať silný pohyb proti Grékom. Bulhari si stali na stranu Turkov a spojenými silami bojkottujú gréckych kupcov a remeselníkov. Veliteľ III. salonického vojenského sboru telegrafične naložil všetkým podriadeným veliteľstvám, aby porobily prípravy ku povolaniu rezervistov.

Grécko oproti tomu ohlasuje, že grécke bandy v Macedonii nepachajú výtržnosti, lebo Grécko sa pokojne chová. Zbrojenie sa Turecka v Grécku veľkú nespokojnosť budí a časopisy ostro napádajú Mladoturkov. Obyvateľstvo ostrova Kréty je dľa chýru tiež celkom ozbrojené.

No válečná nálada tureckej vlády a Mladoturkov neskloní štyri zainteresované mocnosti. «Krétancom daný sľub musíme splniť» — riekol zastupiteľ anglickej vlády v zasadení anglickej snemovne vyslancov. Následkom tohto Anglicko svoje čaty s ostrova Kréty odvolá, či sa to Turecku páči alebo nie. To isté urobí aj Rusko. Európska diplomacia bude teraz pretriasať v obežnej note tureckej vlády obsažený rozvrh o autonómii pre Krétu a od výsledku tohto pojednávania bude závisieť ďalší vývin udalostí súvisiacich s Krétou.

Že jaká rozčulenosť panuje pre záležitosť Kréty v Turecku, ukazuje aj prudký výjav, ktorý sa tieto dni odohral medzi hlavným veliteľom tureckej armády bašom Mahmutom Ševketom a medzi gréckym patriarchom Joachimom. Patriarcha sa ponosoval preto, že bulharské bandy zavraždily veľa Grékov, načo baša zkrátka odvetil:

— Bulharské bandy od zpäťvedenia ústavy takmer cele zmizly. Teraz už len Gréci vraždia.

Patriarcha sa proti tomuto ohradzoval a riekol, že ani v tomto páde nie patriarchát je zodpovedný, lež vláda, ktorá strpí, aby grécke bandy prekročily hranicu. Baša na toto nasledovne odsekol:

— Dobre, veď pošliapem hlavu gréckej propagandy.

Patriarcha nato vyskočil a bárs ho baša chcel uchlácholiť, odišiel a oznámil to synode. Táto uzavrela, že sa bude ohradzovať u veľvezíra

Tento konflikt Grékov veľmi rozčulil. Kolujú chýry, že orécki vyslanci budú v parlamente interpelovať a jestli zadosťučinenie nedostanú, poďakujú sa.

Rozpoležení v Turecku, ako z tohoto vidieť, je teda dosť smutné.

Vyzvanie k predplateniu.

Vstúpili sme do druhej polovice roka. Vyzývame z tejto príležitosti všetkých pánov predplatiteľov našich, aby predplatky na náš časopis obnovili s obratom pošty. Zvlášte dlžníkov našich upomínáme, aby nám bezodkladne odo-

slali svoju podlžnosť. Ctené obecenstvo katolícke konečne prosíme, aby časopis náš čo možno v najširších kruhoch rozširovať si nezťažovali. «Kresťan», ako časopis čisto katolícky a opravdove ľudový, zaslúži, aby ho podporoval každý verný katolík.

Predplatná cena:

na celý rok 4 koruny,

na pol roka 2 koruny,

na štvrt roka 1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. — Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tých ctených predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám výš-udané predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

POLITICKÉ CHYRY.

Riešenie krízy.

Panujúca kríza ešte vždy neni rozriešená. Prívrženci samostatnej banky zo stránky neodvislých darmo si kuli plány, že si hneď sadnú do červených fotelov ministerských, ako roztrieskajú koalíciu. Nesadli si ani do červených fotelov a nenávidenú koalíciá tiež ešte nerozdrúzgali. Prihodilo sa ale niečo iného. Jeho veličenstvo kráľ v nedeľu 27. júna povolať dal na audienciu starého liberála *Ladislava Lukácsa* a splnomocnil ho ako kráľovského povereníka ku rozriešeniu krízy. Lukács teda ako skutočný «homo regius» prišiel v pondelok do Budapešte a doniesol vo vaku dvojake splnomocnenie. Ponajprv pojednávať má so stránkou neodvislých. Napred s Kossúthom a potom s Justhom. Sľubovať im má vládu, ale nie celkom z neodvislých složenú, lež pod tútorstvom aspoň troch vyprobovaných starých liberálov, ktorí nepatria ku žiadnej z terajších stránok koalície. Ministerpredsedníctvo, ministerstvo vnútra a finančných záležitostí patriť majú starým liberálom. Jestli neodvislí tento návrh neprijmu, Lukács ako «homo regius» splnomocnený je, aby utvoril vládu zo samých vyprobovaných starých liberálov. «Homo regius» starý liberál Ladislav Lukács v pondelok a v útorok vyjednával s neodvislými, poslal ale bez výsledku. Kríza teda ešte vždy neni rozriešená. Liberáli ožívajú.

Z kresťanskej ľudovej strany snemovej.

Členovia kresťanskej ľudovej strany snemovej aj v tomto týždni schádzali sa riadne v miestnosťach svojho

Ján Molnár, Alexander Ernszt, Franc Buzáth a iní. Stanovisko svoje o kríze a o terajšom rozpoložení politickom označí kresťanská ľudová strana v zasadnutí

Hollandské dievky pri prádíe.

kruhu a pojednávali o terajšom rozpoložení politickom. V diskusiách súčasťňovali sa: gr. Aladár Zichy, predseda strany, podpredseda Štefan Rakovszky, pápežský praelát

31. júna vydržiavanom. To jedno je isté, že kresťanská ľudová strana program svoj nikdy neopustí, a práva cirkvi zaujmy ľudu vždy odhodlane zastávať bude.

Nová zádrapka.

Skalické noviny píšú, že Katolícka Jednota preto není katolícka, bo nerozširuje sv.-vojtešský spolok. — Darmo sa zadrápujete do Katolíckej Jednoty. Že je ona katolícka, to vyznáva rímsky otec pápež Pius X., to ohlasujú biskupi Uhorska, konečne o tom presvedčení sú katolíci, čo ku nej patria, počtom 200.659. Skalické noviny nech teda nebalamútia a nezaslepujú ľud katolícky.

BESEDNICA.**Vystrkovčania v Nitre a v Močenku.**

Napísal: Ján Horváth, káplán vystrkovský.

(Pokračovanie.)

Vtiahli sme do Hôtela Hungaria na obed. Tieto moje riadky, číta zaiste i ženské pohlavie a paničky radi sa vypyujú, čo kde kto jedol. Preto aj jako človek galantný, chcem vám moje dámy opísať, čo tam spoločnosť vystrkovská obedovala. Jedli sme teda 1. polievku — veľmi dobrú 2. telacinu so šalátom zemiakovým 3. jakýsi koch, a pohár nitrianskeho piva. Zemiakový šalát sme nechali v pokoji, lebo zemiakov máme dosť aj vo Vystrkove. Ale rozkázali sme si každý aj porciu čiernej kávy, lebo bez kávy není dobrého obeda. «Mali ste dobrý obed», pýta sa niekto. «Ano ešte i čiernú kávu sme mali.» Náš jedálny program bol inokedy snáď chudobnejší. Na frištuk sme mali «bramborky», na obed «erteple», na večer «zemiaky», ano jeden ráz s «mundúrom», druhý ráz s mliekom. Včul sme chceli pánov hrať a musela byť i čierná káva.

Kým sme sa naobedovali a zafajčili si, minuly dve hodiny. Zobrali sme sa teda do Spolku tovaryšského ku zahájeniu remeselníckej vystavy. Boli sme okrášlený odznakami Spolku nášho tovaryšského, a takto sme tiahli cez hlavnú ulicu. Ľudia sa dívali: «čo to za deputácia? Odkiaľ tí prišli?» Pozerali všetečne na naše odznaky, a my sme vyduli naše prsia až nám košela pukala. Prišli sme do Spolku tovaryšského. Tam nám oznámili, že je tam i pán biskup, a že on zaháji vystavu. Hú! chlapi, pojdeme sa predstaviť pánu biskupovi, aby videl, že Vystrkov není tá posledná dedina. Prijal nás veľmi srdečne. Tešilo ho to, že vystrkovský spolok sa tak hybe a pekne pokračuje. Prehovoril ku každému z údov a podal ruku každému. Po tom bola zahájená vystava. Slýšali sme pekné a poučné reči. Obzreli sme si potom výstavené predmety. Bolo tam vidieť rozličné veci z každého remesla. Čizmári, ševci, šlosiari, stolári, krajčiri, bednári atď. Každý vystavil dajaký pekný kúsok. Bola tam vystavená aj jedna pekná torta. Ej tak ma na ňu zuby bolely! Tak bych si bol z nej odhrizol, ale bola pre mňa trochu drahá. Obzrem sa, a nevidím okolo seba mojích šuhajov. Kde sa podeli? Idem ích hľadať, a najdem ích pri jednom sude, ktorý veľmi obdivovali. «Pravda, dobre by bolo, keby tento sud bol plný vína alebo piva, a keby ste si z

neho zapíť mohli? Hé?» «Ano, pán preses», odpovedali, «ale toto je taký sud, z ktorého štvoraký nápoj tečie». «Ozaj?» pýtam sa. A skutočne. Vzali sme si do ruky štamperlíky, a do mojého mi natočil kellner zeleného sladkého «rozoliša», podpresesovi červeného, Likvényimu žltého, a Vilkovi bieleho. «Ej, pán preses, povedal Vilkovi, takýto sud by bol potrebný i do nášho spolku, a keby sa tam každodenne takáto štvoraká ľudrovica vyperavala, iste by nás nebolo 50, ale aj do 150. Tento sud pritiahol by zaiste aj takých čo ináč do spolku ani nepriňuchaju.» A mal pravdu. No, ale dobre je nám i takto. Lepšie je mať 40 horlivých údov spolkových, jako 150 ospalivých.

Mojích šuhajov pojal som potom so sebou, a išiel som ím poukazovať nitrianské chýrečnosti. Porad pri spolku som ím ukázal gymnázium. «Pozrite sa: do tohoto ohromného stavania som chodil 8 rokov, a mnohé hrozné minuty som tam strávil, keď pán profesor vyťahoval notes, aby ma z neho vyvolal alebo keď mi dal «štvorku».

Viedol som ích do zámku a ukázal som ím biskupský palác. Mám tam u pána biskupa veľmi dobrého priateľa, menuje sa: Skrábay. Ešte keď som bol malým klerikom, bol mojím duktorom: t. j. predstaveným. Je to milý kňazko, tak, že i moji mladíci si ho veľmi obľúbili, a keď sme prišli domov, nedali mi zatiaľ pokoja, zakiaľ sme tomu dobrému milému pánu Skrábaymu neposlali jednu kartu. Neunavne nám on ukázal všetko: staroveký kostol, veľkolepú zahradu, biskupskú rezidenciu; krypty, kde kapitulníkov a biskupov pochovávajú. «Však sa sem všetei kapitulníci nezmesťia», poznamenal Karolko Kunfalvi. «Čo by nie», povedal som ja, veď tu len za 20 rokov odpočívajú a potom jejích práchnivé kosti hodia do prázdnej jamy, ktorá sa nachádza tam pod tou baštou.» Ukázal som ím tú veličanskú baštu, ktorá obklúčuje celý zámok. «Hú!» povedal Karolko, já bych veru uecheel byť kanonikom, aby po mojej smrti takto zachádzali s mojimi kosťami.» Pán Skrábay ho na to potešil, že však to není pravda, to niektorí ľudia len tak buchajú do sveta. Dosť je tam miesta v tých kryptách.» No už bársjako je tá vec, já sa toho predsa bojím; lepšie je v tej tichej zemi odpočívať, jako v tej vymurovanej krypte.

(Pokračovanie nasleduje.)

CHYRNÍK.

Jeho veličenstvo kráľ a Zeppelinova vzducholod. Z Innsbrucku oznamujú, že jeho veličenstvo kráľ z Innsbrucku zavíta aj do Bregenzu a síce alebo 24. alebo 30. augusta, aby bol prítomný na tamojších slávnostach. Jeho veličenstvo kráľ, jestli bude príjemné počasie, zajde aj do Friedrichshafenu, aby si obzrel Zeppelinovu fabriku a dielne na vzducholode. Jeho veličenstvo nepôjde cez Bodenské jazero na lodi, lež po železnici cez Lindau. Gróf Zeppelin v prítomnosti jeho veličenstva sa povznesie do povetria. Jestli by jeho veličenstvu krá-

Iovi jeho zdravotný stav nedovolil, aby šiel do Friedrichshafenu, v tom páde gróf Zeppelin priletí na svojej vzducholodi do Bregenzu ku jeho veličenstvu kráľovi.

Chýry z biskupstva košického. Osvietený pán biskup dr. August *Fischer Colbric* 20., 21. a 22. júna vysvätil za kňazov 3 bohoslovcov, ktorí zakončili štúdia. Mena vysvätených sú: Imrich *Urbán*, Ladislav *Szécsi*, Melchior *Zelený*. 25. júna odcestoval osvietený pán biskup do Parnova a na druhý deň posvätil tam celkom obnovený kostol a skvostný nový hlavný oltár z bieleho kameňa. Kostol ten obnovený bol ešte 1900 roku. Ku oprave kostola a vystaveniu oltára prispeli veriaci a značnou summou gróf Géza *Andrássy*. Rozličné spolky ženských uradníčiek, osvieteného pána biskupa vyvolili za svojho patróna. Veľkú slávnosť odbovovali v spolku katolíckych tovarišov 29. júna. V ten deň posvätili veľkú dvoranu spolku a dom pre katolíckych učňov, zarovnak aj nový organ a zvon kaplunky spolku. Posviacku drzal s veľkou assistenciou osvietený pán biskup. Po posviacke bolo slávnostné zasadnutie na ktorom súčasťnil sa notability mestské a stoličné, taktiež aj štátny sekretár Jozef *Szterényi* ako hlavný patrón spolku. Kú tejto slávnostnej príležitosti darovali spolku: Friedrich *Seltenhoffer* zo Soprona zvon do kaplucky, bratia *Széman* z Košíc pekný pokrovec, Dezider *Szanherer* stenové hodiny. Nech veľkodušným darcom jejích strednosť hojno odplatí dobrotivý Boh. — Julius *Jekly* zaslúžený direktor košickej hlavnej reálky skrze jeho veličenstvo vyznačený je titulom kráľovského adcu. — Dňa 23. júna katolícky čítací kruh držal výborové a juristov spolok sv. Imricha rok zaključujúce shromaždenie. — Kryptu kniežata Franca Rakóczy II. minulý týždeň navštívilo vela cudzincov, zvlášte žiakov zo všetkých strán krajiny. — V obci *Miszlók* na území košického biskupstva horlivostou miestneho farára Antona *Fischer* vydržiavané bolo veľké ľudové shromaždenie 20. júna. Na shromaždení rečnili Barnabas *Toszt* a ohvalitebne spomenutý farár Anton *Fischer*. Katolícku Jednotu národ jednohlasne utvoril, a za členov dalo a zapísať 400 veriacich.

Zdierači spišského biskupa. Z pojednávani pred trestným súdom, minulého roku prevedených je známé, že istá Klotilda Kováčsova pred niekoľkými rokami proti spišskému biskupovi Alexandrovi Párvymu pozdvihla pravotu, v ktorej žiadala od biskupa 24,000 korún vynáhrady. Túto vynáhradu jej biskup udajne za to mal dať, lebo Klotildu Kováčsovu pre jej nemravný život odohnal z jednej fary. Počas pravoty mladšia sestra Klotildy Kováčsovej, manželka Gejzu Bodora a kuchárka Anna Dán složily prisahu, že počuly, keď biskup sľúbil, že jej túto vynáhradu zaplatí. Klotilda Kováčsova ale vzdor tomu svoju pravotu na všetkých troch forumoch prehrala, načo potom po časopisoch rozširovala o biskupovi tie najnemožnejšie obvinění. Oneelho nato biskup dostal citáciu pred okresný súd IV. budapeštianskeho okresu. Pokrevná Klotildy Kováčsovej, Šarlotta Hegedüs zažalovala biskupa pre jeden rodinný šperk, ktorý jej

biskup udajne nasilu vzal v Császár-fürdőve v Budapešti. Ponevác na toto všetky ženské složily prisahu, policia všetky štyri dala zatknúť. Počas vyšetrovania tak Anna Dán, ako aj Šarlotta Hegedüs sa priznaly, že biskupa nikdy nevidely a že celú historku o šperku Klotilda Kováčsova vymyslela. Pred budapeštianskou súdnou stolicou sa aj Šarlotta Hegedüs priznala, že ich Klotilda Kováčsova nahovorila, kdežto Anna Dán svoje počas vyšetrovania učinené soznanie odvolala. Súdna stolica Klotildu Kováčsovu pre krivoprisažníctvo, pre nahováranie ku tomu a pre pokus zdieračstva odsúdila na 4 roky do žalára, manželku Gejzu Bodora na dva roky do žalára a Annu Dán tiež na dva roky do žalára, Šarlottu Hegedüs ale oslobodila. Súdna tabula výrok potvrdila a nullitu obžalovaných kúria 21. júna odmietla.

Chýry zo Spiša. Švedlérského obyvateľá Michala Krašša ml., ktorý ešte v aprili bez stopy zmiznul, teraz na jednom strome našli obesného. V Markušovciach cigan Jozef Herékó na toľko sbil cigána Štefana Peha, že ten následkom útrpených fažkých rán zomrel. — Minister pravosúdia dr. Anton Günther minule navštívil nášho osvieteného pána biskupa v Kapituli (Szepeshely). — v Kézmarku vyvolili za mestského hlavného notára z troch kandidátov terajšieho podnotára Štefana Palsó a síce s 36 hlasmi. — V Jazersku bol vo sviatok b. Srdca Ježišového veľmi pekný odpust, na ktorý prišlo sveta asi z osem dedin. Ku sv. sviatostám pristúpilo okolo 300 ľudí. Aj toho roku veľmi pozdvihol celú pobožnosť hannušovský ženský spevokol.

Tohoročné veľké manévry. Dľa viedenských správ veľké manévry tohto roku budú sa vydržiavať od konca augusta do 11. septembra na Morave na okolí mesta Jihlavy (Iglau). Asi v tom istom čase budú vydržiavané spolu s uhorským honvédstvom manévry aj na území tých vojenských sborov, ktoré sa na takmenovaných veľkých manévroch nesúčastnia. Na veľkých manévroch na Morave súčasťný sa I. Krakovský vojenský sbor, II. viedeňský vojenský sbor a jedna čiastka IX. litomerickeho. Pri vojenských manévroch bude prítomný aj nemecký cisár Vilhelm.

25 ročné učiteľské jubiläum. Horlivý učiteľ rímsko-katolíckej školy v Ilave (stol. trenčianska) Anton *Csernyik* z príležitosti školskej záverečnej zkušky dňa 8. júna slávil 25 ročné jubiläum svojho učiteľského účinkovania. Anton *Csernyik* je jedon z tých učiteľov, ktorí sú celým svojim účinkovaním na tom, aby kultúrally a hmotný dobrobyt ľudu dľa svojej sily napomáhali. Neunavná činnosť, nadanosť, usilovnosť a skromnosť *Csernyika* neni len v Ilave známa, lež na celom širom okolí. Preposť a dekan Jozef Moncsek z Košece (Kasza) vo vzletnej reči nastínil zásluhy jubilanta na záverečnej školskej zkuške, ktorá sa znamenite vydarila. Ilavský dekan a farár dr. Jozef Chorényi ale na počtu jubilanta dával hostinu, na ktorej boli prítomní ctiteľia Antona *Csernyika* a na hostine ho srdečne oslavovali.

Chýry zo Sariša. Prešov: Stoličný výbor mal riadne shromaždenie 28. júna. — Katolícky spolok Rákócziho 1. júla zariadil letnú zábavu v miestnostach spolku. — Štefana Benkk, tunajšieho listonosu ktorý 500 korún zpreneveril z úradných peňazí, ponevác škodu navrátil pustili na slobodu, pri tom ale nevyhne zaslúženej pokute. — Veľká bieda paunje v Amerike medzi vystáhovalcami, nemajú práce a následkom toho hladuju. Parolode mnohých privážajú domov, z námorného prístavu veľa ľudí postrkom posielajú do dedín kde sú príslušní. — Minister vnútra vydal nariadenie, aby dediny každý týždeň boli zametané, Za prevedenie tohoto vo verejno zdravotnom ohľade veľmi užitočného nariadenia zodpovední sú miestni rychtari. — *Bardijov:* Anton *Korányi* tunajší farár a hlavný dekan šarišskej stolice ktorý nedávno nebezpečne ochorel, ako s radosťou počujeme, nachodí sa už na ceste vyzdravenia. — *Palocsa:* Valent Nyemreguth 18. ročný paholek 9. mája zapríčinil veľký oheň podpalačstvom. Podpalača hodili do areštu kde vysvitlo o ňom že nemá dobrého rozumu, prečo aj previezli ho do bláznivca. — *Kurima:* Jar-mok, ktorý sa mal vydržiavať 29. júna, pre sviatok sv. apostoľov Petra a Pavla preložený je na 6. júla. — *Zsebefalva:* Imrich *Andreanszky* syn tunajšej vdovy učiteľky, ktorý 6. gymnázialnu triedu s veľmi dobrým výsledkom odbavil v Kecskeméte, od ministra vyučby dostal ročné štipendium 240 korúo. Budúcnosť tohoto usilovného mladíka je teda teraz zabezpečená. Posiaľ dával mu osvietený pán biskup dr. August Fischer Colbrie každý rok z fundácie *Szinyei-Merse* 100 korún podpory. — *Bajor-Bujak:* Tu a na okolí. 25. júna zúrila hrozná búrka a zepričinila v siatinách mnoho škody. — *Kende:* Na nariadenie správy železničnej spoločnosti Kassa-Oderberk vlak čísla 303. a 304. popoludni tu riadne poslojí.

Utopil sa vojak. Z^o Ostrihomu (Esztergom) oznamujú, že na tamojšom [Kenyérmezöve leží táborom 2. bataillon 83. pešieho regimentu z Komárna. Vojaci vzdor tomu, že im to prisne bolo zakázané, potajomky sa chodili kúpať do jazierka pri blízkej tehelni. Obecný vojak Edvard Sárközy sa 19. júna v jazierku utopil. Vojenské veliteľstvo sa o nešťastí dozvedelo večer o 7. hodine, načo celý dôstojnícky sbor a vojaci išli na miesto nešťastia. Z vyzvaných vojakov ani jeden nemal toľko smelosti, aby šiel do vody pre mrtvolu. Poručík 6. kompánie Alexander Balgha vzdor tomu, že už od týždňa chorľavie a vzdor tomu, že mu to ostatní dôstojníci nechceli dovoliť, vnišiel do hlbokého jazera a mrtvolu vojaka o 1/2 9. hodine aj vyniesol. Vojak Edvard Sárközy bol vtedy už mrtvý.

Katastrofa v bani. V obci Vulkán v stolici Hunyad v tamojšej bani na kamenné uhlie 21. júna večer po 6. hodine udal sa výbuch, ktorému padlo v obeť viac ľudských životov. O nešťastí sdeľujú nasledovnú zprávu: Večer o 6. hodine 17 baníkov sa zpusťilo do 350 metrov hľbokej šachty pod vedením jedného nižšieho baňského úradníka. Baníci na troch poschodiach

pracovali. O štvrt na 7. hodinu sa udal v bani výbuch, následkom ktorého šesť baníkov zomrelo, siedmi baníci boli smrteľne ranení, jednému sa ale celkom nič nestalo. Výbuch sa udal na tretom poschodí a síce takou silou, že sa druhé a prvé poschodie srútilo, robotníkov zasypalo, štvrté poschodie sa ale naplnilo vodou a tak nešťastníkom hrozilo ešte aj to nebezpečie, že sa vo vode utopia. Silný výbuch svalil aj nad šachtou sa nachodiacu 50 metrov vysokú vrtáciu vežu a v strojárni jej zamestnaných robotníkov výbuch hodil o stenu. Aj z týchto robotníkov boli viacerí ranení. Strojníka, ktorý stál pri obloku, výbuch výhodil von oblokom. Ochranná práca trvala celú noc, ale vzhľadom na veľkú hĺbku až do 9. hodiny rano bez výsledku. O 10. hodine našli toho jediného robotníka, ktorému sa nič nestalo; bol zachytený na jednej hrade a tam visel. Popoludni sa podarilo aj ťažko ranených robotníkov povýťahovať.

Z mladosti Napoleona. Ten podmaniteľ Európy v svojom mladom veku, keď bol ešte poručníkom (leutnantom), ako to sám vyprával, veľmi skromne a sporlive žil. Nikdy nešiel do kaviarni alebo do spoločnosti, najedol sa neraz len suchého chleba a sám si čistil šaty a obuv. Za zasporené groše si knižky kúpil, s ktorými sa udtiahnutý od sveta v svojej izbičke najradšej zabával.

Mnoho žien. V Anglicku je o tri milióny viac ženských ako mužských.

Krajina potkanov. V Spojených Štátoch Amerických sa tieto potvory až prívelmi rozšírily a strašnú škodu robia v siatinách.

Vražda pod zemou. Z Levoče (Löcse, stol. spišská) píše, že na baňskej osade Felsőszalánk v jednej šachte našli zavraždeného vyššieho baňského strážníka Michala Kotesku. Vysvitlo, že ho baník Ján Maykis čakanom zabil. Vrah utiekol, ale sa v Krompachu dobrovoľne hlásil u zandárov. Kotesku bol prísny úradník a preto medzi baníkmi mal veľa nepriateľov.

Ako gazdujú v Rusku. Z Petrohradu oznamujú Senátor Gorin, ktorý viedol vyšetrovanie proti vojenskému kommissariátu v Moskve, teraz sa vrátil zo svojej cesty. Utáľil, že v posledných 30 rokoch z úradníkov vojenského kommissariátu len štyria boli statoční, ostatní všetci boli zlodeji a aj z tých štyroch dvaja len preto nekradli, lebo sú veľmi bohatí. — Ruská vláda zase prišla na stopu obrovskej defraudácii a minister premávky nariadil, ahy všetkých direktorov železnice popri Volge prepustili, lebo vyšetrovanie ustálilo o nich, že od rokov defraudovali a štátnu pokladnicu oškodili. Títo direktori cieľom zakrývania svojich defraudácii viedli dvojake knihy. Kupovali planý materiál a do kníh zapísali aj také výdavky, ktorých vôbec nebolo. Tak bolo v knihách zapísané aj také firmy ktoré vôbec ani nejstávajú. Defraudácia tak vyšla na javo, že direktori taký tovar, ktorý skutočne bol objednaný, nevedeli zaplatiť.

Chlieb zdražiel. Výsledok neprajných výhľadov na tohoročnú úrodu sa už ukazuje. Pekárski majstri v Bu-

dapešti spoločne uzavreli, že cenu chleba pri každom kile o 2 haliere opäť povýšia. Zodpovedne tomuto aj cena pečiva bude povýšená. — Z tohto uzavretia vidno, že budapeštianski pekárski majstri každú príležitosť použijú k tomu, aby cenu chleba povýšili. Preto najsvrchovejší čas je, aby ustavičnému povyšovaniu ceny chleba odpomôžené bolo. A toto sa už najbližšie stane. Mestská pekáreň v Budapešti v júli totiž začne pracovať. Pre pekáreň hlavné mesto odhlasuje 50,000 korún obchodného kapitálu. Úfame, že mestská pekáreň chlieb bude o značne lacnejšie predávať, ako pekárski majstri, za čo hlavnému mestu bude chudobnejšie obecenstvo len vďakou zaviazané.

Karbolom otrávená pani. V obci Lövöpetri (stol. Szabolcs) dňa 13. marca na náhle zomrela mladá manželka tamojšieho veľkoarendátora a statkára Alberta Rotha, rodená Irma Weisz. Žena trochu chorľavela a lekár jej predpísal ricinový olej. Jej muž v jednu sobotu predpoludním dal sa svojej žene napíť z jednej sklenice a potom odišiel do synagogy. Odrazu mu len pribehli povedať, že jeho manželka, keď sa napila zo sklenice, ostala zle a zomrela. Mladá žena s Rothom mala veľmi nešťastný život a od dvoch rokov asi pätnásťkrát ho zanechala a odišla k svojej bohatej starej matke do Szatmáru. Po smrti mladej ženy, vzdor tomu, ale mrtvolu prehliadajúci lekár konštatoval, že nebohá zomrela prirodzenou smrťou, lež že ju otrávil. — Starší brat zosnuej ženy Farkas Földváry-Weisz poveril teda szatmárskeho pravotára dra Leopolda Ehrenreicha, aby u kráľovského fiškalátu v Nyiregyházi pre vraždu oznámil neznámeho páchatela. Následkom nariadenia štátneho zástupníctva mrtvolu aleboj manželky Rotha minulý týždeň pitvali a ustálili, že nebohú otrávil karbolovou kyselinou, o čom lekáry aj úradnú zápisnicu napísali. Kráľovský fiškalát porobil poriadky, aby vnútornosti mrtvoly boli poslané do Budapešti, Emilovi Felletárovi, ku chemickému preskúminiu. Proti Albertovi Rothovi je viac obťažujúcich okolností. Tak ku pr. asi pred dvoma rokmi dal svoju ženu pre seba poistiť na 100,000 korún. Pozdejšie pre peňažné zmätky nevládal splácať poplatky. Pred pol rokom zmenili manželskú smluvu, v smysle ktorej v tom páde, jestli by manželka prv umrela ako jej muž, tak jej veno pripadne rodine ženy a uzavreli novu smluvu, v ktorej si na pád smrti vzájomne zabezpečili celý majetok. Kráľovský fiškalát v Nyiregyházi Alberta Rotha a jeho dve slúžky nariadil zatknúť. Zandarmeria Alberta Rotha pre upodozrenie z vraždy i zatkla. Spolu s Rothom pre spoluvinníctvo zatkli aj dve slúžky Rotha. Tak Rotha, ako aj jeho dve slúžky odprevadili na kráľovský fiškalát. Sklenicu, z ktorej sa Roth dal napíť svojej žene udajne ricinového oleja, ani on, ani jeho slúžky nevedeli dať stopujúcej vrchnosti, lebo sklenice už ani pred pohrabom Rothovej nebolo.

Katolícky Delnícky Kruh v Budapešti usporiada púť na milostné miesto Maria Stein. V nedeľu 11. júla ráno v Jozefovom chráme odstavuje sa veľká sv. omša za pútnikov. Po sv. omši o 7. h. ráno pohne sa pro-

cessia na milostné miesto kde bude veľká sv. omša a slovenská kázeň. Popoludní odstavujú sa litánie k úcte Blahoslavenej Panny Marie. Púť sprevádza veleb. p. dr. Pavel Zsiska. Prosíme panov bratov a milé sestry v Kristu Pánu, aby sa čo v najväčšom počte súčasťnili na tejto pobožnosti marianskej. Spevár: Vincenc Ionec. Riaditelia: Ján Krajčí a Anton Vrana.

HOSPODÁRSTVO.

Hospodárske rady.

Hlavné pravidlá pri krmení koní.

Pri krmení koní treba zadržať nasledujúce predpisy.

1. Krm hojne koňa v prvom roku. V tomto veku nadobúdajú žrebce, čo sa týče váhy tela a výšky práve toľko, ako v ostatných rokoch vývinu dohromady. Jestli sa ale v potrave nenachádzajú látky, ktorých je k zrastu zapotreby, v tom páde vývin trpí. Zaostalosť v tejto dobe sa nedá viac napraviť.

2. Krm častejšie a pravidelne, aby potrava mohla byť zažitá. Koňský žalúdok je pomerne malý; ani žalúdok prostredného jazdeckého koňa cez nenie väčší, ako je žalúdok veľkého psa. Zvláštne žrebce majú byť častejšie krmené.

3. Nekrm silne len vtedy, keď kôň mnoho musí robiť, lež dobre treba krmiť koňa dlhšiu dobu pred a po práci.

4. Bezprostredne pred namáhavou a rýchlou prácou kone nekrm. Kôň pracuje o mnoho voľnejšie, jestli nemá žalúdok plný neztráveného pokrmu. Príslovie hovorí, že rannú krmu najdeme v hnoji, večernú ale v krížoch a svaloch koňa. Preto máme dať koňovi záživný pokrm večer, po práci. Kôň nedostatočne zažíva a strávi potravu, jestli ho hneď po krmení do namáhavej a rýchlej práce zapriahneme.

5. Čím rýchlejšia práca je treba, tým viac musíme vyberať pokrm pre kone.

6. Pre kone jazdecké a kočové musí hlavný pokrm tvoriť ovos, ktorý sa im v dostatočnom množstve dá.

7. Kone, ktoré voľne ťahajú, môžu byť krmené iným, lacnejším pokrmom, ako senom, rôznymi zelinami a tovarnými odpadkami.

8. Čo výdatný krm pre ťažné a k namáhavej práci upotrebované kone uznatý je koňský bôb, sladový kvet, a rôzne výtlacky.

9. Zelená krmu má sa vždy pred suchou krmou dávať, podobne má sa kôň vždy vopred napojiť, dokiaľ mu suchú krmu nedáme; po krmení ovsom voda spláka tento do tenkého čreva ešte prv, ako by ho kôň strávil mohol.

10. Namáčanie, rozmnoženie, parenie a varenie krme sa neodporúča.

Keď kôň nechce dobre žrať, treba mu dávať pokrm celkom v malých porciach. Dajme mu len za hrst ovsa, tak potom bude aj viac žrať. Pri krmení odporúča sa dávať koňom najprv ovos, potom seno a len na konec vodu, lebo tak kôň najlepšie troví, aj najviac zažíva.

Prečo a ako sa má okopávať?

Plodiny sa okopávajú predovšetkým preto, aby sa zem okolo koreňa skyprila a tým aby sa povetrie k nim dostalo. Lebo nielen človek a zver potrebuje povetrie, ale ho potrebuje aj zem, aby v nej nachádzajúci sa hnoj a vôbec všetky tie látky, ktorými sa rastliny živia, spráchnively, rozsypaly sa, teda na také sa premenily, aby mohli slúžiť rastlinám za potravu.

Ďalej potrebné je skypriť pôdu aj preto, aby sa vlaha dostala ku koreňu rastlín. Do skyprenej pôdy ľahšie sa dostane vlaha zo vzduchu, ako do uležanej, s uležanej ešte aj dážď stečie a nedostane sa ku koreňu rastlín.

Konečne preto je potrebné skypriť pôdu okolo rastliny, aby sa lepšie rozkorenila a tak z väčšieho priestoru živnosťou sa opatřila.

U nás sa obyčajne tak okopáva, že sa zem trochu rozprple medzi riadkami a trochu sa jej vyhodí aj na kopec okolo rastliny a roľa tak vyzerá, ako by sa celá bola aj okolo rastlín okopala. Keď sa gazda nechce sám seba klamať, nech nedovolí, aby mu robotníci zem len rozpaprili, ale nech dbá o to, aby ju celú a zvláštne okolo koreňov náležite okopali, lebo čím hlbšie sa rozkypri, zem, tým výhodnejšie je to pre rastlinu.

Potom pri okopávaní sa aj to môže zazlievať, že u nás sa okopáva len dva razy, lebo že to aj sused tak robí; ale nech sa nikto nedrží susedov, nech vyšle sluhov na pole toľko ráz okopávať, koľko ráz sa kôra utvorí okolo koreňov okopanin; týmto nielen že stále bude zem rozkyprená, ale ani burina sa nerozkorení medzi okopaninami a môže gazda istý byť, že sa mu tá vynaložená práca dobre splatí.

Vápno v kurníku.

Aby sa v kurníku hmyz nerozmnožil, istý doktor odporúča upotrebovať vápenný prášok, ktorý vezme sa do hrsti a rozhadzuje sa v kurníku na steny a na poval dotiaľ, kým nevidno hustý mrak vápenný v kurníku. Časť tohoto vápenného prachu usadne sa v škárach kurníka, kde zničí všetok hmyz tam usadený; zbytok prachu padne na podlahu, odkiaľ sa s trusom slepačím smetie do kúta. Toto sa má aj druhého dňa opakovať. Na čistenie kurníkov je toto dostatočný spôsob a môžeme byť istými, že hidina zbaví sa všetkého hmyzu a že v kurníku nebude žiadneho zápachu.

O *presadzovaní kvetín* v kvietnikoch je tá mienka, že aby sa ony darily, potrebné je ich každoročne presádzať. Táto mienka sa tým odôvodňuje, že kvetine musí sa dostatok potravy nahradzovať, lebo v tej málo zemi, čo je v kvietniku, je jej dosť málo a preto že je potrebné buď zem v kvietniku častejšie obnovovať alebo hnojiť. Ale práve toto hnojenie býva príčinou, že tak mnohé kvetiny vyhynú, presýtia sa a tým vyjdu na zkazu. Mnohí milovníci kvetín mali príležitosť vidieť, že veľká časť kvetín, keď ich presádzali, mala korene shnilé následkom veľkého polievania. Pri kruhovitých kveti-

nách, (ruže, rozmarín muškát) zbytočné hnojenie je skôr na úkor kvetín, kdežto cibulovitým kvetinám neškodí, čo sa aj niečo viac polievajú.

DOPISY.

Staráves (Spiš)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojích riadkov v našom obľúbenom «Krešťane».

Katolícky učiteľský spolok lubovenského okolia, ku ktorému i naši magurvkí učítelia prislúchajú, toho roku v Starej-Vsi držal svoje valné shromaždenie a síce dňa 7. júna. Súčasťnilo sa na ňom 31 učiteľov, 8 učiteľiek a 11 kňazov. Celé shromaždenie sa veľmi dobre vydarilo. Prednášky držali: Franc Háber učiteľ veľko frankovský, Ladošinsky g. k. učíteli z Jarembinej, Ján Slovík a Imrich Verbovsky učíteliia podolínski. Tieto pekné a poučné prednášky: o vyučovaní spevu a o opakovaní tried prítomni s najväčšou pozornosťou počúvali. To shromaždenie bolo v katolíckom hostinci Franca Slovika kde pri najlepšej nálade bol spoločný obed. Budúceho roku vydržiavané bude učiteľské shromaždenie vo Vyšných Ružbachoch. Ešte aj to musím spomnúť, že hanušovský pán dekan Peter Krávecz daroval spolku 60 korún a jurgovský pán dekan Anton Kubaszák 40 korún.

S kresťanko-sociálnym pozdravom

Magurčan.

Szentantal (stol. Hont).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážny Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohoto dopisu v našom «Krešťane».

Len v krátkosti dávam na vedomie, že u nás minulé dni zúrili veľký oheň. Pri náramnom vetre nebolo možno oheň lokalizovať a za niekoľko minút stálo v plameni asi 12 domov. Arárni a dobrovoľní hasičia z Baňskej Štiavnice, ako aj ohňohasičia z obce Istvánháza po dlhej práci s napnutím celej svojej sily konečne oheň lokalizovali. Prastarému kaštieľu Kohárovcov a krásnemu kostolu sa nič nestalo. Škoda činí asi 100.000 korún. Na miesto nešťastia prišiel bulharský kráľ Ferdinand so svojim synom dedičom tróna Borišom a s členami svojho dvoru. Kráľ pri hasení ohňa osobne vydával rozkazy, tam zostal do konca, kým nešťastie nebolo odstránené a osvedčil sa, že ku podpore ohňom oškodených ľudí aj prispeje svojou pomocou. Že ako povstal oheň, ešte sa nevie. Zachráň Bože každú obec od podobného nešťastia.

Verný ľudák.

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 26. júna.

Úradne značené ceny za 100 kilogramov. *Pšenica*: tisiská K 32'55—33'95, stolnobelohradská K 32'30—33'75, peštianska K 32'45—33'85, banátska K 32'50—33'95. — *Raž*: prvotriedna K 20'65—20'80, druhotriedna K 20'10 do 20'60. — *Jačmeň*: prvotriedny K 17'60—18'00, druhotriedny K 17'20—17'50. — *Proso*: K 00.00 do 14'60. — *Ovos*: prvotriedny K 18'20—18'50, druhotriedny K 17'70—18'10. — *Kukurica*: K 15'70—15'75 *Repica*: K 31'50—32'50.

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	24'70	24'50	23'90	23'50	23'10	22'50	21'30
		č.	7	7 ¹ / ₂	8		
		K	19'90	17'30	8'70		

Za 50 kilogrammov i s vrecom.

Drobné otruby: K 7'10, hrubé K 7'20.

Strova: fazuľa obyčajná biela K 21'50—22'50, fazuľa strakavá K 15'50—16'00. — **Hrach**: nelúpaný, čistý K 28'00—33'00, lúpaný K 24'00—51'00. — **Šošovica**: čistá K 30'00—50'00. — **Konopné semä**: K 18'00 do 19'00. — **Mak**: K 57'00—58'00. — **Rasca** (kmín): Kor. 110'00—112'—. Všetko po 100 kilogr.

Sviňská masť: budapeštianska K 166'00—167'00, vidiecka K 000'00—000'00.

Slanina: mestská 4-kusová K 131'00—132'00, 3-kusová K 142'00—143'00, vidiecka K ———— za 100 kilogr.

Datelinové semä: Červená datelina K 130'00—135'00, lucerna jasnozrná K 130'00—140'00 za 100 kg.

Lekvár: srbský (z r. 1907.) K 00'00—00'00, bosenský (z r. 1907.) K 21'00—21'50 po 50 kilogr.

Slivy: (z r. 1908.) bosenské (100 kusové) K 9'75 do 9'88, (z r. 1908.) srbské (100 kusové) K 7'50—7'62 po 50 kilogrammoch.

Spiritus: Rafinovaný odanený vo veľkom 173'50 do 174'50. Denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill 48'00—49'00.

Petrolej: Fiumánsky krištálový K 35'00, fiumánsky White Star (***) K 29'00 za 100 kilogr.

Zemiaky: (hornouhorské) ružové K 6'50—7'00, žlté K 6'80—6'80 za 100 kilov.

Koloniálny tovar: *Cukor* v klobúkoch K 8000 do 80'50, kockový K 82'00—, žltý K 80'00—80'50 za 100 kilogr.

Vajcia: prima uhorské K 97—98, od Tisy K 95—96, sedmohradské K 94—95 jedna kysťna, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

Drúbež (hydina) živá. Husy krímené K 1'70—1'80 kilogr.; kurence k smaženiu a k pečeniu K 2'60—3'40, sliepky na polievku K 3'40—4'40 za jeden pár.

Maslo: k čaju K 2'60—2'80, k vareniu K 1'60—1'90, syr 10—12 h., všetko v kilogrammoch vo veľkom.

Zadovažujte predplatiteľov pre

«Kreštan-a»!

Odkazy redakcie.

V. B. S. Také hlúposti nezaslužia odpovede.

P. B. R. Bolo by na čase, keby ste z vašej doliny daakú zprávu napísal.

H. F. N. Dobré vieme že vaši liberáli ožívajú.

F. K. K. Ďakujeme za poslané.

Členov tretieho radu svätého Františka jubilarňa púť do svätej zeme. Svätou Kongregáciou dňa 20. novembra 1906. na päť rokov udelenými privilegiami opatrení, pri schvalujúcom a podporujúcom usrozmnení najdôst. biskupského sboru Uhorska, s dovolením Generála radu sv. Františka, pre členov tretieho radu sv. Františka sriaďujeme *jubilárnu púť* do sv. zeme od 20. augusta do 23. septembra 1909. trvajúcu, na ktorej každý katolícky veriaci krajiny súčasťou sa môže. Odchod z Budapešte 20. augusta. — Návrat 22. septembra. Smer cesty: Budapešť—Triest—Alexandria—Caifa—Jaffa—Jerusalem—Bethlehem sv. Ján—Jaffa—Alexandria—Triest—Budapešť. Cena: I. trieda 672 kor. 40 hal. II. trieda 516 korún 50 halierov. III. trieda 299 korún 10 hal. Prihlásiť sa možno: U kommissariatu sv. zeme Budapešť, II. okres, Margit-körút 23. P. Ferdinand Kaiser, kommissár sv. zeme; P. Leonard Tréfan, redaktor Posla sv. Františka; Karol Zsekó redaktor «Stromu Serafického»; P. Kapistrán Havas budínsky správca tretieho radu sv. Františka, jubilarnej púte riaditeľa.

Fellerov Elsafluid pri všetkých iných vlastnosťach jeho najlepšie účinkuje, proti boleniu žalúdka, záhe, krčom nechuti k jedeniu, napínaniu, kyslému grganiu atď. 12 malých, alebo 6 duplovaných flasiiek 5 korún. Tých čo trpia na trvdú stolicu a iné neduhy zvlášte upozorňujem na Fellerové Elsapilulky, ktorých 6 škatuliek za 4 koruny objednať možno u mňa V. Eugena Fellera. Stubica, Kostolná ulica číslo 18. (stol. Záhreb).

Kreštania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!!

**Neváhajte, keď vás hlava
bolí lež potrebujete hned**

Beretväs-pastille

ktoré za desať minút zastavia najtuhší migrén-hlavy bolenie. — **Gena K 1.20.**
Lekármi odporúčaný liek.

K dostaniu v každej lekarni!

Dorába Tomáš Beretväs, lekárník Kispest. Pri 3 škatulkách zaslanka franko..

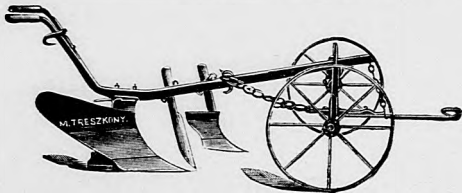
Bolenia prs

bolenia hrdla, zapálení a horúčavosti sa chytré pozabí, kto potrebuje Fellerov Elsalfuid Objednat ho treba u Eugena V. Feller Stubica Kostolná ulica 18. (stol. Zahreb.)

Willi.

Páni hospodári!

Netreba vám viacej hospodarske stroje z cudziny alebo od friem nám nepriateľských dražšie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly značnej dokonalosti. — Odporúčam svoje najnovšie:

Mláčacky s ocelovými guľčkovými ložiskami, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné. Zentúre dla najnovších modellov. Zlepšené rajtáre. Výborné sečkovice amerického systému. Triery. Strúhadlá na burgyňu. Strotovníky na zrnó. Stroje na sítie. Pluhý, brány. Stroje na rezanie kapusty. Mačkadlá na syr. borievky a na hlynu. Zelezné mangle na prádlo, decimalne váhy a stroje na lámánie stromovej kôry.

≡ Cenniky zašlem na žiadosť zdarma a franko. ≡

Michal Treskoň,
fabrikant hospodarsky chstrojov v Bytči
(Nagy-Bicsce).

Lačné české perie.

5 kilo : nové tmavé driapané kor 9.60, lepsié 12 kor.
Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor.
Biele ako snáh mäkké ak páper, driapané 30 kor. 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco; zamenenie a nazpät prijati je pod touti vynimkou dovolené. — Benedikt Sachsel, Lobes Nr. 135 (pošta Pilsen Čechy.)

Singerové

šijáce stroje ku každému cieľu pri garancii. Zarovnak aj viborné mluviace stroje a dasky k dostaniu najlacnejšie u

Josefa Haban
mechanika

v Budapešti Almássy-tér 14.

Obrázkový cennik na žiadosť zdarma.

Pri objednavkách na naše ohlasy, prosíme odvolávať za vždy na náš časopis.

Osožné a chytré prevedenie parcellovania.

«A Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» «Krajinský gruntovno-úverkový ústav» do obchodného oboru svojho prevzal provouzovanie parcellovania a ku tomuto cieľu udeľovanie požičiek. Ciele ústavu tohoto vytvárajú úzernictvo každého druhu, preto on sám nekupuje majetky ku parcellovaniu, lež na žiadosť prevezme za miernu odmenu unovania úplné prevedenie parcellovania (rozumie sa prácami právnymi, mernickými a v gruntovných knihách) a k tomuto cieľu vyšle na miesto svojho splnomocneného človeka, ktorý postará sa o prevedenie všetkých prác miestnym požiadavkam zodpovedne. Ku cieľom parcellovania ústav ochotne povoluje požičku pri výhodných podmienkach, o com vysvetlenie, prospekt, hlavná správa (Budapest, V. kerület Géza-utca 2. szám) na žiadosť ochotne odosiela. — Výhody poluúčinkovania ústavu sú: 1. Lačné prevedenie parcellovania. 2. Ústav nerobiac nároky na podiel osohu, kupec v tej cene dostane pozemky, v akej ich majiteľ odpredá. 3. Kupec a odpredavatelja pozabvia sa všetkých starostí parcellovania. 4. Odpredavateľ naraz v jednej sumne dostane kúpnu cenu. 5. Spoločná zodpovednosť je vytvorená. 6. Všetky útraty dávajú sa popredku. — Zvláštné výhody ústavom povolenej požičky ku parcellovaniu: 1. Prípadný diel podlžnosti spláca sa pozadne. 2. Požičky povolujú sa počnúť už od 300 orún. 3. Požička vypláca sa celkom v hotových peniazoch. 4. Listina verejného notára nenie potrebná, potrebuje sa len lačné uhodnovenie notárske. Ústav požičku vypovedať nemôže.

Tlačou Stephaneuma úč. spol. v Budapešti, VIII., Szentkirályi-utca 28/a.

Schichtové jeleň mydlo

je
najlepšie.

Zrelo v letnom vetre
Bielano no zelenej lúce
V škryni spočíva ver už
K poteseniu pečlivej gazdinky. I

Každá dobrá matka

dcere svojej krom vystrojenia dá ešte nasledujúcu dobrú radu: Chráň svoju bielizeň pred obecnými, keď aj lacnými mydlami. Per vždy len Schichtovým mydlom znaku jeleňa, vtedy tvoje pekné ľahké platno, hakiľvé čipky a maké flanelle ako aj ostatná bielizeň, nech si je fajnová, alebo hrubá, biela alebo barvistá vždy taká ostane ako nová, bo Schichtové jeleň mydlo ohráni a konservuje látky. Jestli vždy výlučne Schichtové mydlo potrebovať budeš, v novom domove usporíš si mnoho práce, času a starostí.

Za čistotu 30.000 korún záruka.

Najlepší český prameň k objednaníu.**Lačné perie na postel!**

1 kg. sivé drápané 2 K, ľedšie 2 K 40 h.; polbiele 2 K 80 h.; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg. veľmi fajne, ako snáh biele, drápané 6 K 40 h., 8 K.; 1 kg. papierie, sivé 6 K, 7 K.; biele fajnové 10 K.; naj-fajnejšie papierie z prs 12 K. — Pri oblednani 5 kg. franko.

Hotové posteľe z hustej tkanyni červeného, modrého, bieleho alebo žitého nankingu, 1 perina. 180 cm. dlhá 116 cm. široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 58 cm. široký, naplnený novým, sivým, veľmi trvácim perím 16 K.; polpapierie 20 K.; papierie 24 K. jednotlivé periny 10 K, 12 K, 14 K, 16 K. podhlavky 3 K, 3 K 50 h., 4 K. Vývoz s postovon lobierkou od 12 K počnúť franko. Výmena alebo navrat dovolené. Za nezodpovedné navrat penazi. **S. Benisch v Deschenitz** číslo 826. Böhmerwald. Cenniky franko zdorma.

**Oznamy prijíma
administracia**

„Krestan“

■ ■ Budapest, ■ ■
Szentkirályi-u. 28.